

ZAPOSLOTIVENA KAMPANJA IRSKEGA ORGANA ZA VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU (HSA): PODPORA SKLADNOSTI S PREDPISI NA PODROČJU VARNOSTI IN ZDRAVJA PRI DELU (PRIMER IE1)

Uvod

Spodbujanje učinkovitih praks na področju varnosti in zdravja pri delu je ključnega pomena za varnejša in bolj zdrava delovna mesta. Izboljšanje ureditev in praks za upravljanje varnosti in zdravja pri delu v vseh gospodarskih dejavnostih in podjetjih različnih velikosti spodbujajo, podpirajo in ohranjajo različni institucionalni akterji ter notranji in zunanji procesi v podjetjih. Znanstvene raziskave¹ med drugim poudarjajo ključno vlogo, ki jo lahko imajo državni regulativni organi za varnost in zdravje pri delu, kot so inšpektorati za delo in preventivne službe. Ta študija primera je del raziskovalnega projekta, ki se izvaja na Irskem, da bi pridobili dodatne informacije o tej temi.²

Organ za varnost in zdravje (HSA) je po pandemiji leta 2021 opravil pregled izvajanja svojih pooblastil in z rezultati seznanil vlado. Vlada je nato sprejela odločitev, da mu namenijo dodatna sredstva. Leta 2020 je bilo pri HSA zaposlenih 190 oseb. Iz pregleda in vladne odločitve je bilo razvidno, da bi potreboval 317 zaposlenih, kar bi vključevalo inšpektorje, podporno osebje in vodstvo. Ugotovljeno je bilo, da je treba zaposliti 127 dodatnih uslužbencev.

Razlogi za to povečanje števila zaposlenih so bili:

- jasna potreba po dodatnih inšpektorjih za nadzor organizacij in izvrševanje obstoječe zakonodaje na področju varnosti pri delu;
- znatno povečanje ozaveščenosti o psihosocialnih tveganjih in zeleni energiji ter novih in nastajajočih tehnologijah; in
- uvajanje dodatne zakonodaje o varnosti pri delu, ki jo je treba spremljati in izvrševati, zlasti zakonodaje s področja kemijske varnosti pri delu, vključno z direktivo REACH in njenimi učinki na trg.

Prva skupina novih inšpektorjev je bila imenovana leta 2021. Doslej je HSA zaposlil več kot 147 dodatnih uslužbencev in ima trenutno 273 zaposlenih. Od teh jih je 164 usposobljenih za opravljanje inšpektorskih nalog, kar jim daje pooblastila za spremljanje in regulativni nadzor skladnosti s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu. Od teh 164 inšpektorjev jih 85 deluje na terenu in opravlja inšpekcijske preglede ali preiskave. Ostalih 79 inšpektorjev izvaja nerutinske in nacionalno razpršene naloge, povezane s skladnostjo s predpisi o varnosti in zdravju pri delu na delovnih mestih, vključno z nadzorom trga, kemijsko varnostjo pri delu in regulacijo obratov z velikim tveganjem za nezgode pri delu (ki spadajo na področje uporabe direktive SEVESO).

¹ EU-OSHA – Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, *Improving compliance with occupational safety and health regulations: a consent review* (Izboljšanje skladnosti s predpisi o varnosti in zdravju pri delu: splošni pregled), 2021. Na voljo na:

<https://osha.europa.eu/en/publications/improving-occupational-safety-and-health-changing-world-work-what-works-and-how>

² EU-OSHA, 2025. Irski pristop k podpori skladnosti s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu: vloga inšpektorata za delo in preventivnih služb. Na voljo na: <https://osha.europa.eu/en/publications/irelands-approach-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-role-labour-inspectorate-and-prevention-services>

Ta študija primera opisuje inovativno zaposlitveno kampanjo, ki je pomembna predvsem zato, ker skupaj s portugalskim primerom³ predstavlja eno redkih večjih povečanj števila regulativnega osebja na področju varnosti in zdravja pri delu v državah članicah EU v zadnjem času.

Metodologija

Za to raziskavo sta bila opravljena razgovora z dvema zaposlenima pri HSA.

Glavne ugotovitve

Povečanje števila zaposlenih v HSA je bilo treba skrbno načrtovati, da bi proces uvajanja tolikšnega števila novih zaposlenih potekal čim bolj nemoteno. Starejši uslužbenci so postali mentorji novim kolegom, zaradi česar so imeli manj časa za svoje obstoječe dolžnosti in naloge. Zaposlovanje dodatnega osebja je zato potekalo postopoma, in sicer s tremi do štirimi zaposlitvenimi kampanjami na leto. Za pomoč pri tem sta bili izbrani dve agenciji za zaposlovanje. Ena je bila osredotočena na iskanje terenskih inšpektorjev, druga pa na iskanje upravnega osebja, vključno s strokovnjaki na področjih informacijske tehnologije in človeških virov. Po vsaki kampanji je bila izvedena revizija, v okviru katere se je ocenila učinkovitost uporabljenega pristopa in možnosti za izboljšave.

Pri zaposlovanju inšpektorjev je bila glavna ovira iskanje kandidatov z zahtevanimi izkušnjami glede na ponujeni plačilni razred. HSA je zaposlil le tiste kandidate, ki so že imeli delovne izkušnje v dejavnostih, v katerih naj bi opravljali inšpekcijske preglede in naloge regulativnega nadzora. Kandidati so morali več let delati v ključnih dejavnostih, na primer v gradbeništvu, predelovalnih dejavnostih, kmetijstvu, prometu itd., da bi dokazali svoje izkušnje na področju skladnosti z varnostjo in zdravjem pri delu. Poleg tega so merila zahtevala, da imajo potencialni kandidati vsaj univerzitetno ali enakovredno izobrazbo. Zaradi meril, ki sta jih določila HSA in vlada, kompromisi glede izkušenj, kvalifikacij ali plače niso bili mogoči. Iskanje pravih kandidatov je bilo zahtevno.

Kot pomoč pri zaposlovanju si je HSA močno prizadeval, da bi ta delovna mesta prikazal kot privlačna. Izvedel je tržno raziskavo, ki je pokazala, da ima dober ugled, ki prispeva k njegovi privlačnosti kot delodajalca. To je ponazorjeno z naslednjimi besedami enega od dveh uslužbencev, s katerima je bil opravljen razgovor za to študijo primera:

„Ustvarili smo si dober ugled, zaradi česar v našem delovnem okolju vlada prijetno vzdušje“.

Pobuda HSA, da se uveljavi in predstavi kot privlačen delodajalec, za katerega se splača delati, se lahko prav tako šteje za regulativno inovacijo na področju varnosti in zdravja pri delu. Prizadevanje za izboljšanje javne podobe nacionalnih inšpektoratov za delo se šteje za koristno novost, takšno, ki je HSA koristila pri spodbujanju zaposlovanja.

Zaposlitvena kampanja je poleg tega zahtevala načrtovanje in upravljanje uvajanja novih zaposlenih. HSA je ugotovil, da je za uspešnost novih inšpektorjev ključno skrbno upravljanje njihove poskusne dobe. V skladu z irskim delovnim pravom je treba za vsakega novega inšpektorja po 11 mesecih in pred zakonsko pomembnim enoletnim obdobjem zaposlitve sprejeti odločitev o njegovi primernosti.

Da bi uspešno prestali to poskusno dobo, je HSA uvedel program za usposabljanje novih inšpektorjev. V okviru tega so bili obstoječi višji inšpektorji v tem 11-mesečnem obdobju kot mentorji dodeljeni novo imenovanim inšpektorjem.

Višji inšpektorji so pokrivali vse vidike zahtevanega usposabljanja, ki je vključevalo spremljane in nadzorovane inšpekcijske preglede ter redne preglede za zagotavljanje ustreznosti. HSA je za čas poskusne dobe ponudil poseben program usposabljanja in izobraževalne vire. Po 20 dneh spremljanja in petih dneh nadzorovanih inšpekcijskih pregledov se je novi inšpektor štel za primerne za samostojno izvajanje inšpekcijskih pregledov. Enajst mesecev se je inšpektorjeva uspešnost pozorno

³ Portugalska je povečala število inšpektorjev za delo s 303 v letu 2018 na 448 v letu 2024. Vsi inšpekcijski pregledi se po novem izvajajo v pari. Vir: Kako izboljšati skladnost s predpisi o varnosti in zdravju pri delu, delavnica o pregledu različnih nacionalnih strategij. V prostorih agencije EU-OSHA v Bilbao 12.–13. novembra 2024.

spremljala. Po tem obdobju se je višji inšpektor odločil glede primernosti inšpektorja, za katerega je bil odgovoren med poskusno dobo.

Glavna težava programa usposabljanja novih inšpektorjev je bila zahtevnost v smislu virov in časa, ki so ga morali vložiti višji inšpektorji. Posledično se letno število inšpekcijskih pregledov, ki jih je opravil HSA v letu 2023, ni povečalo kljub povečanju števila inšpektorjev. Vendar je bil ta mentorski proces zelo učinkovit na področju uspešnega razvoja poskusnega osebja v skladu s standardom, ki ga zahteva HSA. Uslužbenca, s katerima sta bila opravljena razgovora za to študijo primera, sta poročala:

„Tovrstno mentorstvo je edini način, da novi inšpektorji dosežejo zahtevani standard“.

„Mentorstvo inšpektorjem daje samozavest, da lahko spremljajo skladnost s predpisi v vseh organizacijah, ki jih obiščejo“.

„Program razvoja, ki se uporablja v poskusnem obdobju, je resnično popoln in deluje zelo dobro.“

V okviru zaposlitvene kampanje je HSA izvedel tudi organizacijsko prestrukturiranje. Med izzivi, s katerim se je bilo pri tem treba spopasti, je bilo obvladovanje neizogibnih sprememb, ki bi vplivale na obstoječe zaposlene. Anketirana uslužbenca HSA sta poročala o vprašanih, kot na primer:

„Kako bo to vplivalo name, ali bom dobil pomoč in kdo bo moj novi nadrejeni?“

Vendar sta na splošno zaposlitvena kampanja in uvajanje zelo dobro potekala in sta zdaj skoraj končana, kot sta poročala anketirana zaposlena HSA.

„Zelo smo zadovoljni s potekom te zaposlitvene kampanje in z njenim zaključkom.“

„Zaradi novega programa usposabljanja inšpektorjev so podatki o številu opravljenih inšpekcijskih pregledov do nedavnega ostali skoraj nespremenjeni.“

„Zdaj smo na pragu znatnega povečanja števila inšpekcijskih pregledov zaradi novih inšpektorjev na terenu.“

„V naslednjih nekaj letih bi morali biti jasno vidni učinki povečanega števila inšpektorjev na število nezgod pri delu.“

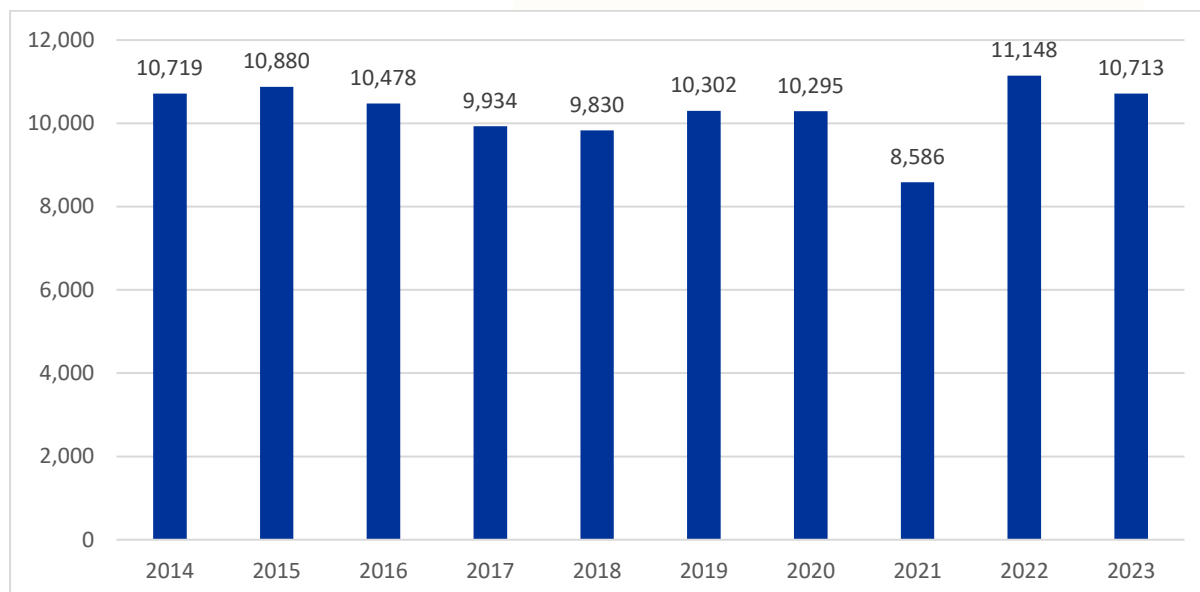
„Smo v veliko boljšem položaju za izpolnjevanje našega poslanstva in zaposleni imamo odlično delovno okolje.“

„Stopnje zadržanja zaposlenih so zelo dobre“. „Načrtujejo se lahko nove kampanje in osredotočamo se lahko na tiste dejavnosti, ki potrebujejo našo pozornost.“

„Odpri smo lahko dva nova oddelka, enega, ki se ukvarja s higieno dela, in enega za dejavnost izobraževanja.“

Število inšpekcijskih pregledov, ki jih je HSA opravil med letoma 2014 in 2023, je podrobno prikazano na sliki 1 (HSA, 2023) skupaj z razčlenitvijo po dejavnostih za leto 2023 v nadaljevanju. Večina delovnih mest (87 % leta 2023) pred inšpekcijskim pregledom ni bila obveščena o njem.

Slika 1: Število inšpekcijskih pregledov in preiskav na delovnem mestu za obdobje 2014–2023

Vir: HSA, 2023

Maja 2024 je bilo vodstvo HSA pozvano, naj se predstavi pred odborom irskega parlamenta za podjetja, trgovino in zaposlovanje. Na tem forumu so člani irskega parlamenta postavljali vprašanja o inšpekcijskih pregledih delovnih mest. Vodstvo HSA je poročalo, da je nezasedenih še vedno 14 % načrtovanih delovnih mest. To je v glavnem posledica vladne zahteve po upoštevanju plačnih razredov, ki se odraža v težavah pri zaposlovanju. Kljub takšni stopnji prostih delovnih mest pa je iz preglednice 1, ki je izpeljana iz poročila HSA za leto 2023, razvidno še vedno veliko število inšpekcijskih pregledov in preiskav na področju varnosti in zdravja pri delu po gospodarskih dejavnostih ter sprejetih ukrepih.

Preglednica 1: Inšpekcijski pregledi in sprejeti ukrepi po dejavnostih na delovnem mestu

Gospodarska dejavnost	Inšpekcijski pregledi in preiskave	Obvestilo z navodili za odpravo pomanjkljivosti	Obvestilo o prepovedi opravljanja dejavnosti	Pisno svetovanje
Kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo	1 388	78	24	631
Rudarstvo	320	36	39	236
Predelovalne dejavnosti	1 515	59	26	1 151
Oskrba z vodo, ravnanje z odpadki in odpadki, saniranje okolja	362	16	19	252
Gradbeništvo	2 119	37	144	1 407
Trgovina, vzdrževanje in popravila motornih vozil	1 204	62	11	874
Promet in skladiščenje	578	18	6	431
Gostinstvo	624	23	4	497
Druge raznovrstne poslovne dejavnosti	664	15	9	421
Zdravstvo in socialno varstvo	622	28	1	470
Druge gospodarske dejavnosti	1 317	32	7	1 007
Skupaj	10 713	404	290	7 373

Vir: HSA, 2023

Obvestila z navodili za odpravo pomanjkljivosti izdajo inšpektorji za delo, kadar so potrebne določene izboljšave na področju varnosti in zdravja pri delu, na primer zagotovitev ustrezne zaščite strojev ali izboljšanje postopkov upravljanja varnosti. Obvestilo o prepovedi opravljanja dejavnosti zahteva, da se delo ustavi ali omeji, na primer, da se delo ne sme nadaljevati, dokler se ne postavijo gradbeni odri, ki omogočajo ustrezen dostop. Dodatna pojasnila o ukrepih, ki so na voljo nacionalnim inšpektoratom za delo, so objavljena v dokumentu EU-OSHA, namenjenem razpravi o sistemih sankcioniranja (EU-OSHA, 2023). Poleg tega je HSA za leto 2023 izvedel skupno 19 kazenskih pregonov, na podlagi katerih so bile naložene globe v višini več kot 1,3 milijona EUR, kot je razvidno iz preglednice 2 in tudi iz letnega poročila HSA za leto 2023 (HSA, 2023). Leta 2023 je bila izrečena tudi prva zaporna kazen za delodajalca. V tem kazenskem postopku je sodnik izrekel 12-mesečno zaporno kazen kmetu zaradi smrti in hude poškodbe dveh zaposlenih (HSR, 2024).

Preglednica 2: Sodni postopki, obsodbe in globe

Vrsta postopka	Skupaj zaslišano	Opustitev	V pritožbenem postopku	Pogojne obsodbe	Izrečene zaporne kazni	Družbeno koristno delo	Zakon o pogodnem odpustu	Naložene odškodnine	Globe v EUR
Obtožnica	15	1	0	1	1	0	0	0	1 371 500
Povzetek	4	0	0	0	0	0	0	0	6 000
Skupaj	19	1	0	1	1	0	0	0	1 377 500

Vir: HSA, 2023

HSA zaposlitvena kampanja se še vedno izvaja. Leta 2023 je bilo zaposlenih 49 novih uslužbencev. Kot so izkusili tudi drugi delodajalci na Irskem, ima tudi HSA še vedno prosta delovna mesta in ciljna številka 317 zaposlenih še ni dosežena. Zato se kampanja nadaljuje. Čeprav je v HSA stopnja prostih delovnih mest še vedno 14-odstotna, je jasno, da je bila kampanja učinkovita. Povečanje skupnega števila zaposlenih v HSA s 190 na 273 v obdobju treh let predstavlja velik dosežek.

Pri tem je treba omeniti tudi uspešno mentoriranje in uvajanje novih zaposlenih v kompleksno vlogo, ki odraža sodobne navade in prakse inšpekcije dela (glej na primer EU-OSHA, 2021, 2023). Druga študija irskih izkušenj, ki jo je pripravila EU-OSHA (zadeva IE3)⁴, je posebej raziskala ravnanje inšpektorjev HSA pri preverjanju skladnosti s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu. Ugotovljeno je bilo, da je bilo njihovo ravnanje večinoma prepričljivo, vendar je vključevalo uporabo pooblastil za sankcioniranje, kadar je bilo to potrebno. Anketiranec, ki je sodeloval v tej študiji primera, je bil sorazmerno novi zaposleni, ki je uspešno opravil zgoraj opisane mentorske postopke. Poročal je o ravnanju in slogu, ki sta odražala ta pretežno prepričevalni pristop, hkrati pa je jasno povedal, da se po potrebi pooblastila za sankcioniranje redno uporabljajo.

Inovacije

Ta pobuda za spodbujanje zaposlovanja je inovativen primer države članice EU, ki je v zadnjih letih znatno povečala svojo regulativno zmogljivost na področju varnosti in zdravja pri delu. To je v ostrem nasprotju z inšpektorati za delo drugih držav članic EU in predstavlja inovativno nacionalno pobudo za skladnost s predpisi s področja varnosti in zdravja pri delu. Zaposlitev dodatnih 127 uslužbencev s pomočjo zaposlitvene kampanje dokazuje, kako pozitivno je takratna koalicijska vlada ocenila pomen in nujnost povečanja nacionalnih regulativnih zmogljivosti na področju varnosti in zdravja pri delu.

Prenosljivost v druge države članice EU

Odločitev o povečanju števila zaposlenih v nacionalni inšpekciji za delo je odvisna od razmer v posamezni državi članici EU. Irski primer kaže, kako je to mogoče uspešno izvesti. Čeprav se bo treba spoprijeti z nekaterimi težavami pri uvajanju novih zaposlenih, kot so obvezna poskusna doba in razlike v nacionalnih zakonodajah, so takšna povečanja inšpekcijskih virov prikazana s primerom in jih je mogoče uvesti tudi drugje.

Zaključek

Nedavno povečanje števila zaposlenih v HSA predstavlja pomemben razvoj na področju regulacije na področju varnosti in zdravja pri delu na Irskem. Organ ima trenutno 164 inšpektorjev, tekoči stroški tega državnega organa za leto 2024 pa so znašali več kot 34 milijonov EUR (HSA, 2023). Z večjim številom inšpektorjev in potrebnim podpornim osebjem lahko HSA svoje naloge izpolnjuje veliko učinkoviteje. V zvezi s tem je bilo v objavljenem gradivu o vlogi inšpektorjev za delo (EU-OSHA, 2023c) ugotovljeno, da na splošno pozitivno vplivajo na skladnost s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu.

⁴ EU-OSHA, 2025. Irski pristop k podpori skladnosti s predpisi na področju varnosti in zdravja pri delu: vloga inšpektorata za delo in preventivnih služb. Na voljo na: <https://osha.europa.eu/en/publications/irelands-approach-supporting-occupational-safety-and-health-compliance-role-labour-inspectorate-and-prevention-services>

Zaposlitvena kampanja je zaradi razmer na trgu dela zahtevna in je HSA še ni zaključil. Stopnje zaposlenosti na Irskem so visoke, v vseh gospodarskih dejavnostih pa primanjkuje primernih kandidatov za zaposlitev. Celotnega učinka tega nedavnega povečanja števila inšpektorjev na izvajanje predpisov na področju varnosti in zdravja pri delu še ni bilo mogoče prikazati. To je posledica logistike, ki je potrebna za usposabljanje in vključevanje tako velikega števila novih inšpektorjev in podpornih delavcev. Izkušeni inšpektorji so bili namreč zadolženi za usposabljanje in mentoriranje novih kolegov, zaradi česar so imeli manj časa za inšpekcijske obiske na terenu. Toda tudi že v tem kratkem času so vidni učinki: povečana regulacija nadzora trga in akreditacije; večje število kampanj; veliko več sodelovanja in dela odborov s širšo irsko, evropsko in mednarodno skupnostjo na področju varnosti in zdravja pri delu; več osebja za spletni vir BeSMART.ie (primer IE2); priprava dodatnih smernic v več jezikih; in uvedba nove službe za zdravje in izobraževanje pri delu v okviru HSA. Popoln seznam ključnih dosežkov za leto 2023, ki odražajo povečanje števila zaposlenih v HSA, je podrobneje opisan v letnem poročilu (HSA, 2023).

Uporabljeni viri

EU-OSHA – Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, *Improving compliance with occupational safety and health regulations: a consent review* (Izboljšanje skladnosti s predpisi o varnosti in zdravju pri delu: splošni pregled), 2021. Na voljo na:

https://osha.europa.eu/sites/default/files/Improving_compliance_OSH_regulations_lit%20review.pdf

EU-OSHA – Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, *Supporting Compliance of Occupational Safety and Health Requirements – European Labour Inspection Systems of Sanctions and Standards Measures* (Podpiranje skladnosti z zahtevami glede varnosti in zdravja pri delu – evropski sistemi sankcij in standardiziranih ukrepov v okviru inšpekcije dela), 2023c. Na voljo na:

https://osha.europa.eu/sites/default/files/Supporting-Compliance-Workplace-Safety-Requirements_EN.pdf

HSA, 2023. Organ za varnost in zdravje, letno poročilo 2023. Na voljo na:

https://www.hsa.ie/eng/publications_and_forms/publications/corporate/annual_report_2023.html

HSR, 2024. Pregled na področju varnosti in zdravja, sporočilo za javnost iz oktobra 2024.

Avtorji: dr. Victor Hrymak, dr. Patrick Bruce in dr. Chiara Leva.

Vodenje projekta: Ioannis Anyfantis in Lorenzo Munar, Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA).

To študijo primera je naročila Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA). Njeno vsebino, vključno z vsemi izraženimi mnenji in/ali ugotovitvami, so prispevali samo avtorji in ne odraža nujno stališč EU-OSHA.

Niti Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu niti osebe, ki delujejo v njenem imenu, niso odgovorne za morebitno uporabo informacij iz te publikacije.

© Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu, 2026

Reprodukcija je dovoljena z navedbo vira.

Za dovoljenje za uporabo ali reprodukcijo fotografij ali drugega gradiva, za katere agencija EU-OSHA nima avtorskih pravic, je treba zaprositi neposredno imetnike avtorskih pravic.